

geheel beter bestand te maken tegen het nieuwe, veel krachtiger vuurgeschut. De offensieve kracht heeft men gepoogd te verbeteren door de bovenzijde van de toren af te breken en, nadat de onderste helft met zand gevuld was, hierop een nieuw geschutplatform aan te leggen.

Bij deze gelegenheid werden de schietgaten – oorspronkelijk alleen bedoeld voor de hand- en kruisboog – en de deuropening aan de stadszijde dichtgemetseld. Bij de restauratie van de muur is besloten om één van de drie schietgaten weer te openen om te kunnen laten zien hoe de toren met schietgaten heeft gefunctioneerd. Bij het openhakken van het schietgat bleek dat het schietgat een dubbelkoni- sche vorm had waarvan de buitenzijde ‘getrapt’ was. De uitzonderlijke vorm, die tot nu toe nog niet eerder in ’s-Hertogenbosch is aangetroffen, hangt samen met de 1,50 m. dikke muur van de toren. Normaal heeft een schietgat aan de buitenzijde een schietspleet van ca. 10 cm. breed. Bij een muurdikte van 1,5 m. zou het schietgat aan de binnenzijde veel te breed worden en is gekozen voor een dubbel- konische vorm. Om te voorkomen dat pijlen van de

vijand door de schuine zijden naar binnen geleid zouden worden heeft men bewust aan de buiten- zijde een getrapte vorm gekozen om dit te voor- komen.

Bij het archeologisch onderzoek werd een gat in de muurtoren geconstateerd, waarvoor geen logische verklaring kan worden gegeven. De architect heeft van dit gat gebruik gemaakt door deze als toegang tot het inwendige van de toren te gebruiken. Door middel van een stalen trapje is de toren thans toe- gankelijk. Aan de binnenzijde is de oorspronkelijke muur met de muurtrap naar de weergang en de dichtzettingen van de deuropening zichtbaar. Door het gerestaureerde schietgat kan men ervaren wat het blikveld was van de middeleeuwse stadsverdedigers. Met de bouw van het Bastionder heeft de stad ’s-Hertogenbosch er weer een aantrekkelijke attrac- tie bij die als een verrijking van het cultuurhisto- risch erfgoed beschouwd kan worden. De verwach- ting is dan ook dat het Bastionder aan de enorme vraag naar cultuurhistorische informatie door de Bossche bevolking en de bezoekende toerist zal voldoen.

Berichten

Nieuws van het Noordbrabants museum

Aanwinst beeld Frenken

Op de TEFAF in Maastricht van dit jaar heeft het Noordbrabants Museum bij *Borzo modern & contemporary art*, Amsterdam een Pop Art beeld gekocht van Jacques Frenken ('s-Hertogenbosch 1929). Velen vonden dit soort beelden godslasterlijk toen Jacques Frenken in de jaren zestig afgedankte, neo- gotische heiligenbeelden een twee- de leven gaf. Zijn Pop Art sculp- tuur veroorzaakte heel wat op- schudding: dit was het einde van de religieuze kunst in Brabant! Frenken zelf dacht daar heel anders over. Hij wilde het publiek juist met andere ogen naar kerkbeelden laten kijken. Zijn bedoeling was de ‘nietszeggende’ gipsen heiligen en

madonna's weer te laten spreken. Hij zei erover: 'Ik ben verliefd op die beelden, ik weet wat ze inhouden, ik heb er alleen een verande- ring in betekenis aan willen geven. Natuurlijk zijn de beelden flink aangepakt, maar toch zijn ze gebleven wat ze voorstelden: een madonna met kind of de smart van een piëta.'

Jacques Frenken (Den Bosch 1929), Gouden Madonna, 1966. Goud beschilderd gips en spenen in kast, 102 x 57 x 24,5 cm. (Collectie Noordbrabants Museum)

